

EDUCACIÓ LITERÀRIA: PERSPECTIVES DIDÀCTIQUES ACTUALS
EN LA LITERATURA PER A INFANTS I JÓVENS

Dari Escandell Maestre

Eduard Baile López

Universitat d'Alacant

Educació literària és un concepte inalienable a la didàctica de la literatura per a infants i jòvens entesa des de qualsevol plantejament metodològic actual. Per això, els coordinadors d'aquest monogràfic hem volgut que els articles destriats ofereïren una diversitat de visions, tant de caràcter ètic com de pedagògic, ajustada als temps que corren al món de l'ensenyament.

Aquesta selecció d'articles poua entre els treballs presentats en el XVI Congrés Internacional de la Societat Espanyola de Didàctica de la Llengua i la Literatura (SEDLL), celebrat a la Facultat d'Educació de la Universitat d'Alacant el passat desembre de 2015 sota el lema «Cap a la integració de contextos culturals i literaris com a eina d'aprenentatge». Es pot dir que els estudis que conformen el present dossier sintetitzen els interessos —i les preocupacions— actuals en el marc de la didàctica en educació literària.

Hem partit d'un parell de textos de caire més general, amb una focalització de la competència literària des d'un prisma més teòric. D'entrada, Cristina Marqués vindica el gaudi lector entre l'alumnat de Secundària i Batxillerat mitjançant lectures significatives, plaents i participatives, lluny dels esquemes tradicionals de la lectura prescriptiva; això és, fer de la lectura un aprenentatge vivencial i lúdic que servisca per a reforçar la formació integral dels adolescents com a individus. Amb objectius semblants, Sara Terol atorga a la competència lectoliterària el potencial d'estimular el pensament crític dels jòvens lectors, com a vehicle inductor no només d'experiències culturals, sinó també com a reforç de les habilitats vitals. Ho fa reclamant el dret de llegir qualsevol tipus d'obra, tant amb valors afins com distants, ideològicament i temàticament.

Les rutes literàries ofereixen una perspectiva didàctica innovadora i eficient, capaç d'arrelar de forma reeixida territori i identitat amb el ves-

sant merament literari. Àngels Gregori enllaça aquesta estratègia metodològica de *traure* la lectura fora de l'aula a través de la fórmula d'una ruta poètica, amb un feix d'estratègies per a fer de la lectura lírica una activitat atractiva i estimulante. Amb semblant finalitat, però circumscrita a l'àmbit de l'educació infantil i primària, Francesc Rodrigo, Jeroni Méndez i Elvira Asensi plantegen una ruta historicoliterària pels confins de la ciutat de València. La intenció manifesta de traspasar els murs de l'escola i apropar-se a l'entorn connecten amb el concepte de «ciutat viscuda», on l'espai urbà contribueix a enfortir l'hàbit de la lectura col·lectiva.

De més a més, l'educació literària és una peça cabdal a l'hora d'inculcar valors positius entre els nostres escolars. Sense anar més lluny, Miquel Oltra i Rosa M. Pardo atenen la diversitat afectivosexual per mitjà de la dramatització amb la tècnica del teatre de titelles i inciten al debat sobre la invisibilitat entorn d'aquest tabú en la majoria de lectures infantils. Així mateix, tant el treball d'Esther Alabau com el de Rocío Domene parteixen del recurs de l'àlbum il·lustrat per a revisar determinats antivalors ancorats encara en la societat actual. Mentre Alabau planteja una lectura significativa de l'obra *Amazing Grace* amb la voluntat d'optimitzar la competència literària juntament amb les cinc habilitats d'alfabetització, Domene reflexiona sobre els models de família allunyats dels cànons tradicionals, sobretot a partir de l'àlbum il·lustrat *In our Mothers' House*. No debades, la inexistència d'un únic concepte de família reforçarà en els més menuts la consciència de la interculturalitat en què vivim.

El paper de la família és present també en l'article d'Elia Saneleuterio, en què s'analitzen els trets d'un conjunt de personatges literaris que tenen en comú ser dones fadrines. Els lectors de diferents franges d'edat podran deduir amb les obres avaluades què resulta prototípic i què s'allunya de la tradició en relació amb aquests rols femenins. Finalment, Isabel Dans planteja, després d'observar certs comportaments creatius dels universitaris, una reflexió sobre l'ús adequat de les TIC en els espais digitals amb finalitats literàries.

Aquest monogràfic ofereix, en definitiva, només un petit tast de l'àmplia i diversa amalgama d'enfocaments pedagògics al voltant de l'educació literària actual. A les portes de la tercera dècada del segle XXI,

la literatura per a infants i jóvens ha de ser més que mai reflex d'una societat heterogènia i respectuosa amb la pluralitat.